

Natuur & Milieu info

- | Dossier: Reken af met Zwerfvuil !
- | Bio in 2005
- | Akkervogels in de problemen
- | Fiets naar Kyoto

Provincie
West-Vlaanderen
Door mensen gedreven

Kwaliteit. Het zit in ons.

INHOUDSTAFEL

Voorwoord	2
Dossier 'Reken af met Zwerfvuil'	3-7
Bio in 2005	8-10
Domein in de kijker: d'Aertrycke	11
Wandelkalender	12-13
Grensoverschrijdende zomerwandelingen	14
Akkervogels in de problemen	15
MOS - Natuur op school	16
Pilootproject Kustafval	17
Lichthinder	18
Pesticiden: alternatief groenbeheer	19
Tieltse Tuin-Teams	19
Met belgerinkel naar de winkel	20
Fiets naar Kyoto	21
Aanvraagformulier	21
Vluggertjes	22-23
Wat zie je aan zee	24

Reken af met zwerfvuil!

Wegwerpgedrag is verwerpelijk. Dat weet iedereen, zou u denken. Toch blijven zwerfvuil, sluikestorten en andere vormen van dergelijk illegaal ontwijkgedrag een groot probleem. Het ruimen ervan kost jaarlijks handenvol geld en soms zelfs ook het leven van mensen die het vuil moeten ruimen langs drukke autowegen. Bovendien is zwerfvuil gewoonweg storend en vormt het een terechte bron van ergernis.

De Provincie West-Vlaanderen bindt dan ook, i.s.m. de gemeenten en de afvalintercommunales, de strijd aan met degenen die zwerfvuil veroorzaken. Eind 2004 werd een grootse campagne opgestart: 'Laat geen sporen na. Reken af met zwerfvuil'. De succesvolle opruimacties over gans West-Vlaanderen op 18 en 19 maart - waarbij meer dan 10.000 mensen de straat opkwamen - vormden een mooi hoogtepunt, maar het betekende zeker geen eindpunt. In ons dossier kunt u er alles over lezen.

Tot onze grote tevredenheid blijft ook bio b(l)oeien. De grote 'boom' van de voorbije jaren lijkt wat achter de rug, maar toch houdt de sector mooi stand. Zoals u in dit nummer kunt lezen, levert de Provincie in 2005 opnieuw heel wat inspanningen om de biosector hierbij te ondersteunen.

De zomer is tevens de ideale periode om uw fiets van stal te halen. Een bezoekje aan de bakker of de kruidenier om de hoek hoeft niet noodzakelijk met de wagen. Fietsen heeft niets dan voordelen: een gezonde lichaamsbeweging, een dikkere portefeuille en een schoner milieu. De projecten 'Fiets naar Kyoto' en 'Met belgerinkel naar de winkel' (zie p. 20-21) hopen ook u te overtuigen.

Maar ook rond andere thema's zitten we niet stil: MOS en natuur, akkervogels, Tieltse Tuin-Teams en afval aan de kust; het is maar een greep uit het alweer diverse aanbod in dit nummer.

Dankzij de wandelkalenders kunt u deze zomer enkele leuke uitstapjes plannen. Ook het domein d'Aertrycke, ons domein in de kijker, is een bezoekje meer dan waard.

Veel lees- en wandelplezier!

Jan Durnez, Gedeputeerde voor Leefmilieu

Dossier:

Reken af met Zwerfvuil !

Wat sorteren betreft is Vlaanderen een wereldmacht. En ook het voorkomen van afval gaat ons steeds beter af: begrippen als thuiscomposteren, kringloopcentra, herbruikbare bekers enz. hebben voor de doorsnee-Vlaming weinig geheimen meer. Maar als het op zwerfvuil aankomt vallen we van het erepodium.

Veel cijfers over zwerfvuil zijn er helaas niet. OVAM, de Openbare Afvalstoffenmaatschappij voor het Vlaamse Gewest, voert de laatste jaren onderzoek uit naar de samenstelling en de hoeveelheid van het zwerfvuil waarmee het Vlaamse landschap bezaaid ligt. Op die manier wordt gepoogd het complexe probleem op een weloverwogen en gestructureerde manier aan te pakken.

Want dat er wel degelijk een probleem is, daar is – o.a. door de cijfers die wel voorhanden zijn – geen twijfel over. Langs de West-Vlaamse gewestwegen bv. wordt jaarlijks gemiddeld zo'n **500 ton zwerfvuil** geruimd. Momenteel wordt voor deze wegen 7,5 miljoen euro per jaar besteed aan gemiddeld 3 tot 4 veegbeurten, met inbegrip van 1 tot 2 maal reinigen van kolken. Daarnaast zijn er 6 tot 9 zwerfvuilopruiembeurten die 3 miljoen euro op jaarbasis kosten (zie www.wegen.vlaanderen.be/wegen/zwerfvuil/).

Ook de afvalintercommunes moeten jaarlijks miljoenen euro's (ca. **5 euro per kilo** afval) ophoesten voor de ruiming en de verwerking van zwerfvuil en slukstorten. Dat geld moet van ergens komen uiteraard: uiteindelijk draaien we, o.a. via belastingen en opcentiemen, met z'n allen op voor de kosten. Uit onderzoek bleek bovendien dat zwerfvuil nog steeds behoort tot één van de grootste ergernissen van de bevolking en dat het bijdraagt tot het onveiligheidsgevoel. Zwerfvuil bevindt zich daarmee in het gezelschap van hondenpoep, beschadigd straatmeubilair en vandalisme. Zwerfvuil verspreiden is dus crimineel.

**'Laat geen sporen na.
Reken af met zwerfvuil.'**

Het hoeft geen betoog dat we ons geld en onze energie véél beter kunnen besteden. De Provincie West Vlaan-

deren bindt dan ook, i.s.m. de gemeenten en de afvalintercommunes, de strijd aan met degenen die zwerfvuil veroorzaken. Eind 2004 werd een grootse campagne opgestart: 'Laat geen sporen na. Reken af met zwerfvuil'. In een eerste fase van de campagne werd gemikt op scholieren uit het middelbare onderwijs. Met **affiches** in alle West-Vlaamse stations, in scholen en andere openbare plaatsen werd de boodschap wijd verspreid.

Sommige afvalintercommunes lieten, al of niet samenwerkend met de gemeenten, promoteteams rondtoeren die actie voerden op drukke openbare plaatsen, zoals schoolpoorten en markten. Zij deelden ook postkaarten uit en brachten - middels sjablonen - boodschappen aan langs strategisch drukke passages.

De postkaarten maakten ook deel uit van een **wedstrijd** gekoppeld aan de campagne. Opdracht was om een crimineel leuk campagnebeeld (eventueel met bijhorende slogan) te ontwerpen dat nauw aansluit bij de provinciale campagne rond zwerfvuil. Het winnende ontwerp was goed voor 1000 euro en werd gebruikt om de grote zwerfvuilopruiactie in maart 2005 aan te kondigen.

West-Vlaamse opruimacties groot succes

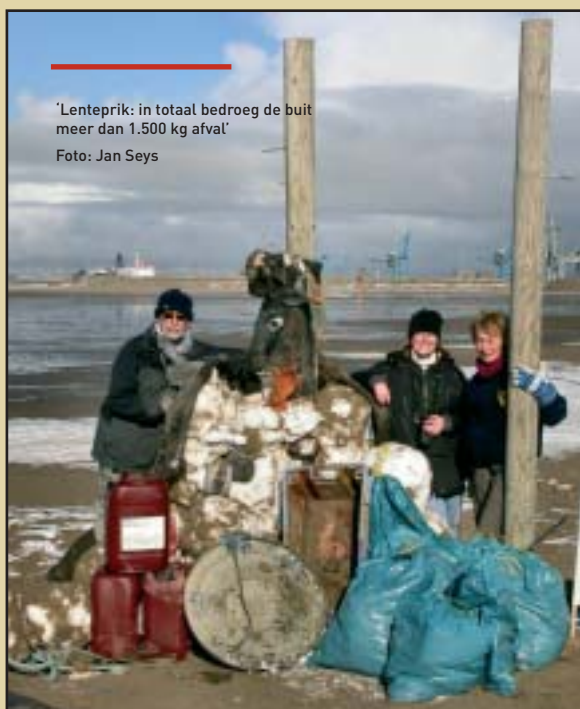
Dat zwerfvuil leeft bij de mensen, bleek uit het indrukwekkend aantal inzendingen voor de ontwerpwedstrijd en uit de massale opkomst tijdens de vele opruimacties in maart 2005 in West-Vlaanderen.

Winterse Lenteprik aan de Kust

Op zaterdag 5 maart 2005 organiseerde het Coördinatiepunt 'Geïntegreerd Beheer van Kustgebieden' voor de tweede maal de Lenteprik op 't strand. Bedoeling was niet enkel om **waardevolle stukken strand** op te ruimen. Er werd ook interessante informatie verzameld over het afval en over natuurlijke aanspoelsels.

Meer dan 200 vrijwilligers trotseerden de sneeuw en ijzige wind. De buit bedroeg 1.537 kg afval. Verspreid over 8 locaties werd 6,5 km strand nauwgezet gereinigd.

Touw & Textiel stond dit jaar op nummer 1 wat het ingezamelde gewicht betreft. In De Haan werd een touwentros gevonden van maar liefst 29 m lang. Als we de volumes bekijken scoort de fractie Plastiek het hoogst. Er was ook opvallend veel hout aanwezig. In Nieuwpoort springt dan weer de metaalfractie in het oog. Een fiets en een metalen keten van een sleepnet zijn hier de verantwoordelijken. Ook dit jaar was duidelijk dat een groot deel van het afval aanspoelt vanuit zee.

In Nieuwpoort was er een proefproject gekoppeld aan de opruimactie: 'Hoe efficiënt is de strandreinigingsmachine?'. De machine bleek maar liefst zo'n 54,2 gewicht% of 55,0 volume% natuurlijk materiaal mee te nemen, het betrof vooral zand maar ook wat wieren en riet. 89,2 gewicht% of 296,2 kg van het opgehaalde materiaal was geen echt afval. Net zoals de tests in De Panne en Koksijde vorig jaar, bevestigde deze proef dat de handmatige reiniging een belangrijke besparing kan betekenen. Niet enkel financieel, maar ook voor een natuurlijk strand.

Voor meer gedetailleerde informatie over de 'Lenteprik op het strand' kunt u terecht op de website van het Coördinatiepunt voor Geïntegreerd Beheer van Kustgebieden: www.kustbeheer.be (onder de rubriek 'Projecten' - 'Strandbeheer').

De 'Lente-prik op het strand' werd georganiseerd door het Coördinatiepunt GBKG in samenwerking met de kustgemeenten (behalve Middelkerke), Afdeling Kust, FOD Leefmilieu, Afdeling Natuur, Horizon Educatief, de provincie West-Vlaanderen, de universiteit Gent (sectie mariene biologie), het Vlaams Instituut voor de Zee en vele vrijwilligers.

West-Vlaanderen massaal op straat

Na de lenteprik-actie op het strand, was het op 18 en 19 maart de beurt aan de rest van West-Vlaanderen om hun buurt te verlossen van rondslingerend zwerfvuil. Het initiatief ging uit van de afvalintercommunales en de gemeenten en werd ondersteund door de Provincie.

Vrijdag 18 maart trokken enkele scholen er op uit. Zo ook het KTA in De Panne. Aangevuurd door een gedreven directeur - die voor de meest enthousiaste groep een beloning in het vooruitzicht had gesteld - zamelden 180 leerlingen en 20 begeleiders meer dan 1.500 kg afval in! In sommige gevallen mag gerust van 'sluikstorten' gesproken worden. Zo kwamen sommigen aandraven met vrachtwagenbanden, accu's, een autozetel, stoelen en een matrassenbodem.

Het stralende weer lokte op zaterdag 19 maart meer dan **tienduizend vrijwilligers**. Zij zamelden niet alleen

Meer dan 700 schoolkinderen uit Harelbeke en Bavikhove staken op 18 maart de handen uit de mouwen/in de handschoenen.

duizenden kilo's afval in, maar wilden vooral het signaal meegeven dat achteloos afval achterlaten in de natuur en langs de straat eigenlijk niet kan.

Dankzij de ondersteuning van gemeenten en intercommunales is een zwerfvuilopruiming lang niet meer zo smerig als decennia geleden. Handschoenen, grijptangen, zakken en fluohesjes stonden veelal ter beschikking van de deelnemers zodat ze zich na de opruiming zo weer onder de mensen konden begeven.

Kortrijk: zwerfvuil ruimen en hongerigen spijzen

De **d(r)ankbaarheid** van de gemeente was groot: als dank was er in veel gevallen een drankje voorzien of zelfs een heuse receptie. Soms (zoals in Roeselare) was er zelfs een subsidie van de gemeente voor de verenigingen die zich inzetten voor de gemeenschap.

Een summere schets van enkele ingezonden impressies

In de regio van de afvalintercommunale IMOG werden in totaal 6.047 vrijwilligers en schoolkinderen gesignaleerd. Zij zamelden maar liefst 8.909 kg in. Allerhande verpakkingen maakten meer dan 1/4 uit van alle zwerfvuil.

Ook in de regio van afvalintercommunale IVVO was de actie een succes. De zwerfvuilactie in Heuvelland lokte meer dan 300 deelnemers. Op het containerpark werd een plekje afgebakend waar alle zwerfvuil (raming: 1.000 kg) verzameld werd. Een wijkschool in Nieuwpoort zamelde, onder het oog van TV-camera's, 61 kg in. De kinderen deden hun beklag: 'Eigenlijk erg wat de mensen in de natuur gooien!'

In Lo-Reninge namen 35 vrijwilligers deel aan de actie. Er werden tientallen kilo's ingezameld, waaronder enkele opmerkelijke vondsten zoals een matras, een zetel en een TV.

Opruimactie KTA De Panne: jonge krijger in een gevecht met het zwerfvuil

Enthousiaste kinderen tijdens de opruimactie in Lo-Reninge

Opruimactie te Poperinge

Voor de zwerfvuilactie in Poperinge kwamen 394 personen opdagen. In totaal werd daar 1.905 kg zwerfvuil geruimd.

Afvalintercommunale IVIO telde ca. 800 vrijwilligers. Een vijftigtal vrijwilligers trok door de straten van Tielt voor een grote ophaling van zwerfvuil. In totaal werd in een paar uur 500 kilogram zwerfvuil ingezameld. Dat werd allemaal samengebracht in een container aan de Europahal. In de Europahal werden alle vrijwilligers nog getraakteerd op een drankje.

SOS, boodschap in een fles

In de regio van de afvalintercommunale IVRO werd de opkomst geschat op 1.700 personen. In de gemeente Klerken, een dorpje tussen Roeselare en Diksmuide, was het enthousiasme groot bij de mensen van Maria ter Engelen, een voorziening voor ongeveer 280 mensen met een verstandelijke beperking.

Op zaterdag 19 maart deed ook Roeselare mee aan de opruimactie. Zwerfvuil ruimen in je vrije tijd is niet meteen de leukste bezigheid, maar de deelnemers kregen er veel voor terug:

- een hele berg afval: een **12-tal zakken per strekkende kilometer** met vooral veel blik.
- voldoening over de smetteloze, bijna afgeborstelde, bermen.
- vriendschap van de mensen waarmee men samen een halve dag in de smurrie zit.
- een inzicht in 'het leven zoals het is' bij onze medeconsumenten.

Boetes voor zwerfvuil of sluikstorten kunnen hoog oplopen. Sommigen scheuren serieus hun broek aan dergelijk crimineel gedrag.

Foto: Wielsbeke

Voor sociologen was de zwerfvuilopruiming werkelijk een oefening om de vingers bij af te likken (wel eerst de handschoenen uittrekken waarmee de opruiming werd gedaan). Zo werd vastgesteld dat:

- de West-Vlaming een onvervalste bierdrinker is (en nog het liefst in halve liters).
- dat onze provinciegenoten nog het best onder de knaagdieren kunnen ondergebracht worden (onvoorstelbaar wat aan snoepwikkels allerhande teruggevonden werd).
- dat de zone naast de kanaalbedding blijkbaar het oefenterrein is voor vogel(aar)s van allerlei pluimage: zo werden beddingen als een matras, een leeg pakje viagra enz. gevonden.

Er werden in Roeselare ook heel wat flessen geruimd, steeds minder in glas en helaas allemaal uitgedronken (op één met TV-worstjes in eigen nat na). Slechts één fles was niet leeg en daarmee was het meteen ook de meest telegenieke vondst van de dag. Er stak een **aandoenlijke boodschap** in van een 5-jarig jongetje dat naar contact zocht. Het had hem een retourbrief van de gemeente met een factuur van 125 EUR kunnen opleveren. Want het gebeurt maar zelden dat men 'geadresseerd' afval krijgt waarop men het gemeentelijk retributiereglement daadwerkelijk kan toepassen.

Wegwerpgedrag is verwerpelijk. Dat weet iedereen, zou u denken. Toch zijn er zelfs lieden die het aandurven om in het bijzijn van een hele horde mensen die met de lenteschoonmaak bezig zijn, hun blikje overboord te gooien. Geen verborgen camera in de buurt: dit was écht! En de schepen van leefmilieu die als een pitbull achter de dader aanging was dat ook.

Uiteraard waren er nog tal van initiatieven in andere gemeenten. In elk geval dank aan alle vrijwilligers voor jullie inzet en enthousiasme !!!

Happening Raversijde

Ter ondersteuning van de participerende gemeenten en om de vrijwilligers extra te bedanken, organiseerde de Provincie West-Vlaanderen op zaterdag 14 mei 2005 voor alle vrijwilligers die op 18 of 19 maart meegeholpen hebben een happening in Domein Raversijde. De vrijwilligers (+ hun partner) kregen die dag **gratis toegang** tot dit Provinciaal domein en werden die dag getraakteerd op heel wat randactiviteiten en animatie. Er was ook een tentoonstelling over de inzendingen i.k.v. de ontwerp-wedstrijd en over de resultaten van de opruimactie.

Zomercampagne

De succesvolle opruimacties vormden een mooi hoogtepunt, maar ze betekenen zeker geen eindpunt. Momenteel wordt de mogelijkheid om ook in 2006 een opruimactie op provinciaal niveau te organiseren onderzocht. Ook tijdens de komende zomerperiode zal campagne gevoerd worden met **nieuwe beelden**.

Tijdens de zomer worden heel wat festivals, evenementen en markten georganiseerd. Met oog op het bestrijden van zwerfvuil tijdens deze activiteiten werden 2 affiches klaargestoomd: eentje omtrent snacks ('frietkotresten') en eentje over picknickresten. Verder is er ook nog een affiche i.v.m. de hondenpoepproblematiek en eentje over plastic flesjes.

Spot

Zwerfvuil is echter niet het enige thema waarrond gewerkt wordt. Zo liep er, i.s.m. Fost Plus, van maandag 14 tot en met zondag 20 maart een spot op Focus-WTV over zwerfvuil en sluikestorten rond **glasbollen**. De boodschap: laat geen lege dozen, zakken en afval die niet in de glasbol horen, rond de glasbollen slingeren! Dit gedrag wordt immers beschouwd als sluikestorten en wordt tegenwoordig strenger gecontroleerd en beboet. In de toekomst komen nog initiatieven in de sensibiliserende sfeer.

Sluikstorters steeds zwaarder gestraft

Is het de bedoeling om het probleem alleen maar met communicatie aan te pakken? Het antwoord is volmondig 'neen'! Ook betere voorzieningen (bv. vuilnisbakken en blikvangers - maar dan wel oordeelkundig opgesteld en zeker niet te ruim in aantal), **meer toezicht**, snelle

Soms loopt het zwerfvuil écht de spuigaten uit.
Foto: Claude Willaert

opruiming en meer sociale controle moet het probleem helpen oplossen.

Handhaving is een belangrijk aandachtspunt. Hoewel dit nog niet optimaal functioneert, wordt nu reeds hard(er) opgetreden tegen zwerfvuil en sluikestorten. Zo veroordeelde de Gentse correctionele rechtbank in december van vorig jaar 54 sluikestorters tot werkstraffen van 46 uur en **boetes van 550 tot 2.500 euro**. De aard van de misdrijven was divers: van het achterlaten van een plastic zakje met huisafval, over het verbranden van autobanden en kerst(bomen), tot het dumpen van steenpuin en olieresten. Volgens de rechter hebben de sluikestorters zich asociaal gedragen en een totaal gebrek aan verantwoordelijkheidszin getoond.

Het ruimen van zwerfvuil of sluikestorten kost handenvol geld. Sluikstorten kan u dus duur te staan komen.

Alle informatie over de campagne:
www.stopzwerfvuil.be

Campagne 'Reken af met zwerfvuil'
Dienst MiNaWa
Koning Leopold III-laan 41
8200 Sint-Andries
T 050 40 34 91 of T 050 40 31 18
F 050 40 34 03

Werkten mee aan dit dossier:
Kathy Belpaeme, Peter Norro en Björn De Grande

Bio in 2005

De biologische landbouw was de voorbije maanden niet weg te slaan uit het nieuws: zo was er onder meer het bericht dat er in Vlaanderen steeds minder biologische landbouwproducten geproduceerd worden. Anders gezegd: de oppervlakte van alle biologische boerderijen krimpt gestaag. Volgens Bioforum, de koepelorganisatie van de biologische landbouw- en voedingssector, blijft de vraag naar bio echter stijgen. Probleem is vooral dat de Vlaamse biosector moet concurreren met buitenlandse boeren, die veel grootschaliger kunnen produceren. Hetzelfde geldt overigens voor de traditionele landbouw. Hoe dan ook, bio blijft 'in'. Ook in 2005 staat er opnieuw heel wat op het programma.

Na de positieve ervaringen van 'Biozomer 2004' wil de Provincie West-Vlaanderen ook in 2005 haar beste beentje voorzetten om de biologische landbouw in de kijker te plaatsen. Omdat het moeilijk is om gedurende een half jaar de boog gespannen te houden, wordt in 2005 gemikt op twee zwaartepunten. Zowel de eerste helft van **juni** als half **september** worden dit jaar hoogdagen voor de duurzame landbouw in het algemeen en de biolandbouw in het bijzonder.

Het provinciebestuur levert permanent inspanningen om de biologische landbouw te steunen. Denk maar aan de biologische experimenten in het Interprovinciaal Proefcentrum voor de Biologische Teelt te Rumbeke-Beitem of het wekelijkse afhaalpunt voor biopakketten in het Provinciehuis Boeverbos voor het personeel. In 2005 wordt de promotie nog meer kracht bijgezet door de verkoop van een pak **bio-streekproducten** aan de eigen medewerkers. Dankzij de tussenkomst van het provinciebestuur kunnen zij voor een zoet prijsje een 'biosmulpakket' bekomen. Het pakket bevat een assortiment van 4 zoetigheden (amandelkoekjes, chocolade cakejes, krokante galetten en peperkoek. Dankzij de inzet van het provincierestaurant worden, net als de vorige jaren, gedurende de bioweek (6-10 juni 2005) ook **biomaaltijden** geserveerd.

Nationaal (dit keer doet ook Wallonië mee) ging de bio-campagne 2005 van start met een pershappening op 20 mei. Vooraf waren er al enkele initiatieven in West-Vlaanderen, met o.a. Biobabbels (VELT) in Brugge en Gistel.

Tijdens de eigenlijke bioweek worden tal van activiteiten geserveerd. De hoofdschotel wordt echter in het weekend van 11 en 12 juni opgediend: 4 biobedrijven openen dan hun deuren en nodigen u uit kennis te maken met hun werkwijze en hun producten.

Biobabbel (VELT) - 9 juni:

Hof Ter Straeten in Varsenare-Jabbeke.
Info: T 050 31 26 71.

Opendeurdagen - 11 en 12 juni:

De Lochting, Oude Stadenstraat 15, 8800 Roeselare
Dirk Hebben, Singel 8, 8970 Poperinge
Van Doorne, Veldstraat 20, 8700 Tielt
Rik Broux, Nieuwdorpstraat 1, 8340 Moerkerke

Een laatste kennismaking in juni met de biowereld kan je meemaken op 14 juni om 20u (Biobabbel VELT): Bio-sa, Europahal, Generaal Maczekplein, Tielt.
Info: T 050 40 23 85.

Ook tijdens de verlofperiode blijft de biosector actief. Op 16 en 17 juli wordt de Slag bij Oeselgem (1452) herdacht: ter gelegenheid van dit evenement (met 15.000 bezoekers) wordt een biodorp uitgebouwd met info-, degustatie- en verkoopstands. Dit belooft een mooi uithangbord te worden voor de streekproducenten.

Daarna pakken we de biokoe weer bij de horens en fietsen we de vakantie uit:

Fietstocht - 28 augustus

Begeleide bio-fietsdagtocht in en rond het Poperingse met o.a. een bezoek aan 4 biolandbouwers. Vertrek om 10.00 h aan het biobedrijf van Joris Cambie. Vooraf inschrijven (deelname met middagmaal inbegrepen: 10 euro).

Meer info:

Natuurfonds Westland, Sofie Butaye, T 051 54 52 44.

Fietstocht - 4 september

De Provincie West-Vlaanderen, Proclam en het Regionaal Landschap IJzer/Polder slaan hier de hand aan de ploeg. Dit keer gaat de tocht door in het regionaal landschap IJzer en Polder. Wel zijn de organisatoren nog op zoek naar biologische bedrijven om in de fietslus op te nemen.

Meer info:

Proclam, Ieperseweg 87, 8800 Rumbeke. T 051 26 14 45.

En als kers op de taart sluiten we ons aan bij de Dag van de Landbouw. Niet minder dan zes biobedrijven staan klaar om u te verwelkomen:

Opendeurdagen - 17 en 18 september

- Johan Devreese, Pardoestraat 12, 8460 Oudenburg
Info: T 0473 39 26 70
- Antoon Devreese, Oostvleterenstraat 14,
8647 Lo-Reninge
- Loca Labora, Bulskampveld 12, 8730 Beernem
- Diederik Steyaert, Korte Akkerstraat 2,
8020 Ruddervoorde
- Eric Vandevannet, Breeweg 22, 8020 Hertsberge
- De Hogen Akker, Hogenakkerweg 2, 8730 Oedelem

Op 8 en 9 oktober sluiten we de Biocampagne 2005 af met een opendeurdag van Loca Labora, Bulskampveld 12, 8730 Beernem. **Info:** T 050 28 00 48.

Als bioconsument kunt u uiteraard de fakkel verder dragen en het jaar rond bioproducten gebruiken.

Meer informatie: Jef Bevers T 050 40 35 56

Wie of wat garandeert '100% gegarandeerd biologisch'?

I

In België wordt een biologisch product gegarandeerd door het Biogarantie-logo. De labels worden toegekend door gecertificeerde en onafhankelijke instanties. Zij controleren alle stappen in het volledige productieproces: vanaf het veld, over de verwerking van de ingrediënten en de verpakking, tot in de winkel.

Controle door een onafhankelijke organisatie

Vooraleer een voedingsproduct het Biogarantie-label mag dragen, moet het voldoen aan een hele reeks normen en voorwaarden. Die zijn bij wet vastgelegd door de Europese Commissie (het 'Lastenboek voor de biologische landbouw'). Elke lidstaat (en dus ook België) vertrouwt de controle toe aan een onafhankelijk certificeringsorganisme. In België staan **BLIK** (een afdeling van Integra) en **Ecocert** in voor deze controles. Beide instellingen zijn officieel erkend door de regionale Ministeries van Landbouw en hun kwaliteitssysteem staat onder toezicht van het Federale Ministerie van Economische Zaken. In dit artikel nemen we de werkwijze van BLIK onder de loep.

Regelmatige en onaangekondigde controles

BLIK volgt de hele biologische productie nauwgezet op. Zo controleert men niet alleen biologische landbouwbedrijven, maar ook verwerkingsbedrijven en verkooppunten.

Een team BLIK-controleurs voert systematisch en onaangekondigd controlebezoeken uit bij de bedrijven. De wet bepaalt dat een landbouwbedrijf minimaal 3 keer per 2 jaar een controlebezoek moet krijgen, en een verwerker 7 keer per 4 jaar. Op die manier kan een betrouwbaar resultaat bereikt worden.

Elke BLIK-controleur heeft een specifieke opleiding (bio-ingenieur, industrieel ingenieur of een graduaatsopleiding) achter de rug. Daarnaast is ook de praktijkervaring van de controleurs belangrijk. Elk van hen is dan ook gespecialiseerd in een deelgebied: landbouwcontroles, verwerking of verkooppunten.

De controleurs gaan regelmatig op werkbezoeken naar de biologische landbouwbedrijven. De controle begint letterlijk met een **gesprek** aan de keukentafel: zijn er veranderingen sinds het vorige bezoek, werden er gronden bijgekocht enz. Zo weet de controleur meteen ook waar extra op te letten. Anderzijds is het een ideaal moment om de kweker bijkomende informatie te bezorgen over bijvoorbeeld nieuwe of aangepaste normen.

Pas na het gesprek begint de echte controle op de boerderij zelf. Bij de controle wordt niets vergeten: de ruimte waarover de dieren beschikken, hoe de stallen er bij liggen, de etikettering van de meststof enz. Alles is immers van belang.

Er worden stalen genomen die later op hun biologische kwaliteit geanalyseerd zullen worden in een **erkend labo**. Op die manier wordt bepaald of het monster wel degelijk biologisch is. Om eventuele vergissingen uit te sluiten, wordt elk staal zorgvuldig gelabeld en verzegeld.

Sluitend controlesysteem

De controle bestaat niet alleen uit veldwerk. Ook de boekhouding wordt doorgenomen (aan de hand van facturen kan men zien welke producten geleverd werden, of er dieren bijkwamen enz). Het overgrote deel van het voeder moet ook erkend biologisch zijn en daarvoor worden de leveranciers op hun beurt regelmatig gecontroleerd. Op deze manier kan men de hele ketting bewaken, en vermijdt men dat er verboden producten gebruikt worden.

Aan de hand van het veeboek kan men perfect ieder dier afzonderlijk volgen: wanneer het geboren is en wie de ouders zijn, welke voeding het gekregen heeft, welke behandelingen het eventueel onderging enz. Zelfs de melkproductie wordt erin opgenomen. Zo kan men voor ieder dier in een oogwenk een '**curriculum vitae**' oproepen.

Samen met de landbouwer voert de controleur ook enkele steekproeven uit op het totale veebestand. Tijdens de controle geeft de controleur de kweker onmiddellijk een eerste feedback, door met hem het ingevulde controlerapport te overlopen. Zo kan de landbouwer **onmiddellijk bijsturen** waar nodig. Een kopie van het controleverslag neemt de controleur mee naar het kantoor van BLIK. Daar worden samen met de certificeringsverantwoordelijke de eventuele overtredingen overlopen, waarna de certificeringscommissie ook eventuele sancties uitspreekt. De landbouwer wordt hiervan per brief op de hoogte gebracht.

De bezoeken van de verschillende gespecialiseerde controleurs samen zorgen voor een **sluitend controlesysteem**. Elke stap in de productiecyclus wordt gecontroleerd. Zo kan het biolabel gegarandeerd worden.

Verschiedende labels, afhankelijk van het land van oorsprong, garanderen dat de producten 100 % biologisch zijn. De labels mogen er dan anders uitzien, de normen zijn wel dezelfde binnen de Europese Unie.

Biogarantie (B)

ECO (NL)

AB (F)

EG

Met dank aan Bio-planet en BLIK voor de tekst en de foto's.

Domein in de kijker: het domein d'Aertrycke

Het domein d'Aertrycke werd in 1992 voor het publiek opengesteld. Het betrof een volledig privaat kasteeldomein, dat door een overeenkomst tussen de eigenaar, de heer Xavier de Maere namens de n.v. Stella Maris, en de provincie West-Vlaanderen eerst tijdens de weekends en verlofdagen en later permanent voor het publiek toegankelijk werd. In 1994 kocht de Provincie ongeveer 9 ha aangrenzend bos aan en recent werd het domein nogmaals met 2 ha uitgebreid.

Het domein d'Aertrycke vormt een geheel van 45 ha bestaande uit kasteel en bijgebouwen, een kasteelpark, vijver, bos en open ruimte. Twee bewegwijzerde wandelpaden ontsluiten het domein. De Fuchswandeling (ca. 2 km) verkent de parkachtige omgeving van het kasteel. De Kobbewandeling (3 km) situeert zich eerder in het bosgedeelte van het domein. Beide wandelingen starten aan de parking.

Het domein is ideaal geschikt om te joggen. Via een fietsdoorsteek doet ook de Kastelenroute het domein aan. In het kasteel d'Aertrycke kan men terecht voor een lekkere maaltijd of een feestbanket. Aan de overkant van de vijver is er een bistro waar drank en eenvoudige maaltijden geserveerd worden.

Het domein d'Aertrycke heeft nog andere troeven. Het is een van de weinige plaatsen waar men nog de stilte kan horen. Daar er geen enkele drukke weg in de nabijheid ligt, kan men er ongestoord van de wind in de bladeren of van het zachte vogelgezang genieten.

In de onmiddellijke omgeving van d'Aertrycke bezit de provincie de vroegere spoorlijn Torhout-Oostende, die als 'groene 62' een nieuw leven kent als fiets- en wandelpad. Aan de overkant van de steenweg Torhout-Oostende ligt het kasteeldomein van Wijnendale. Het erbij aansluitende Wijnendalebos is eigendom van de Vlaamse Gemeenschap en voor de wandelaar toegankelijk gesteld.

Johan Mahieu

Foto: Marc De Schuyter

NATUUR- EN MILIEU-EDUCATIEVE ACTIVITEITEN IN DE PROVINCIEDOMEINEN

Volgende gratis activiteiten worden georganiseerd door de provinciedienst NME i.s.m. de provinciedienst domeinen, de Regionale Landschappen Houtland en West-Vlaamse Heuvels, Natuurpunt Brugge, Mandelstreek, Middenkust, Kortrijk en Westland, Natuurwerkgroep De Buizerd, Horizon Educatief, de Torenvalk vzw, gemeentebesturen Roeselare, Ardoois

BALIEKOUTER IN WAKKEN – afspraak aan de parking Ommeganckstraat in Wakken

Zondag 7 augustus	Fietstocht langs de oever van de Mandel	(14.00 tot 17.00 uur)
Zondag 9 oktober	Vliegende fluiters	(10.00 tot 12.00 uur)

D'AERTRYCKE – afspraak aan de parking, Zeeweg in Torhout

Zondag 26 juni	Insecten onder de loep	(14.30 tot 16.30 uur)
Zondag 11 september	(OMD) De reuzen onder de planten zijn de bomen	(14.30 tot 16.30 uur)
Zondag 23 oktober	Hoe beheren we een bos	(14.30 tot 16.30 uur)

DE PALINGBEEK – afspraak infoluifel parking cafetaria, Palingbeekstraat 18 in Zillebeke (Ieper)

Zondag 5 juni	WO I liet zijn sporen na in de Vierlingen en het Molenbos	(vanaf 14.00 uur)
Zondag 28 augustus	De zomerse Palingbeek	(vanaf 14.00 uur)
Zondag 25 september	Achter de schermen van het Bezoekerscentrum De Palingbeek Afspraak: parking Bezoekerscentrum, Vaartstraat 7 in Zillebeke	(vanaf 14.00 uur)
Zondag 9 oktober	Zinspelen op de herfst	(vanaf 14.00 uur)
Zondag 16 oktober	Hoeden, stelen, ringen en beurzen	(vanaf 09.00 uur)

HET STERREBOS – afspraak aan de Sterrebosdreef in Rumbeke (Roeselare)

Zondag 31 juli	Libellen en andere insecten	(10.00 tot 12.00 uur)
Zondag 11 september	(OMD) Toepassingen van hout in het kasteel Afspraak: Kasteel in het domein Sterrebos, Rumbeke	doorlopend gidsbeurten van 10.00 tot 12.00 uur en van 14.00 tot 18.00 uur

LIPPENSGOED-BULSKAMPVELD – afspraak aan het kasteel Bulskampveld, Bulskampveld 9 in Beernem

Zondag 19 juni	Eendenputtenwandeling Afspraak: parking Aanwijs (Reigerlostraat)	(14.30 tot 16.30 uur)
Zondag 17 juli	De kruidentuin op zijn mooist in de zomer	(14.30 tot 16.30 uur)
Zondag 21 augustus	Anders kijken naar water	(14.30 tot 16.30 uur)
Zondag 18 september	Ontgonnen heide	(14.30 tot 16.30 uur)
Zondag 16 oktober	Wriemeldiertjes: spinnen en andere beestjes	(14.30 tot 16.30 uur)
Zondag 20 november	De bron van de Bornebeek Afspraak: parking Aanwijs (Reigerlostraat)	(14.30 tot 16.30 uur)

RAVERSIJDE – afspraak aan de parking van het bezoekerscentrum - Nieuwpoortsesteenweg 636 in Oostende

Zondag 19 juni	Boeiend bloeiend	(10.00 tot 12.00 uur)
Zondag 17 juli	Insecten, wie zijn ze en wat doen ze?	(10.00 tot 12.00 uur)
Zondag 21 augustus	Water'wild'	(10.00 tot 12.00 uur)
Zondag 18 september	101 jaar koninklijk domein	(14.00 tot 16.00 uur)
Zondag 16 oktober	Mossen	(14.00 tot 16.00 uur)

TILLEGEMBOS – afspraak aan de parking in de Witte Molenstraat in Sint-Michiels

Zondag 12 juni	Maya de bij	(14.00 tot 16.00 uur)
Zondag 10 juli	Libellen: hemelse rovers	(14.00 tot 16.00 uur)
Zondag 14 augustus	Keltische bomenwandeling	(14.00 tot 16.00 uur)
Zondag 11 september	(OMD) Hout en zijn toepassingen in het Tillegemkasteel	(10.00 tot 12.00 uur)

'T FORT VAN BEIEREN - afspraak aan de parking in de Gemene Weidestraat in Koolkerke

Zondag 3 juli	Populieren in de kijker	(vanaf 14.30 uur)
---------------	-------------------------	-------------------

'T VELD - afspraak aan de cafetaria De Keunepupe, Bloemgatstraat in Ardoois

Zondag 12 juni	Kruiden en folklore	(14.00 tot 16.00 uur)
Zondag 10 juli	Vlinders en kriebelbeestjes	(14.00 tot 16.00 uur)
Zaterdag 13 augustus	Vleermuizen en nachtdieren Afspraak op de parking, Bloemgatstraat in Ardoois	(21.00 tot 23.00 uur)
Zondag 11 september	(OMD) Hout	(14.00 tot 16.00 uur)
Zondag 25 september	Geflitst! Op stap met de natuurfotograaf	(14.00 tot 16.00 uur)
Zondag 13 november	't Veld vol paddestoelen	(14.00 tot 16.00 uur)

WALLEMOTE-WOLVENHOF - afspraak aan het kasteel Wallemote (Izegem)

Zaterdag 25 juni	Op zoek naar zoogdieren	(20.00 tot 23.00 uur)
Zondag 11 september	Hout (Open Monumentendag) Plaats afspraak en uur: volg de lokale pers	
Zondag 23 oktober	Plaatjes of gaatjes, buisjes of zakjes? Afspraak op de parking aan de Kokelarestreet in Izegem	(10.00 tot 12.00 uur)

VOOR UP-TO-DATE INFO:

www.west-vlaanderen.be/leefomgeving/domeinen/activiteiten.htm

Of contacteer: Dienst Natuur- en Milieueducatie
Christine Van Rie
T 050 40 32 51
christine.van_rie@west-vlaanderen.be

Vraag de brochure 'Ontdek de natuur in de provinciedomeinen' met alle activiteiten in de provinciedomeinen aan bij:
Provinciaal Informatiecentrum Tolhuis
Jan Van Eyckplein 1-2
8000 Brugge
T 0800 20021
F 050 40 74 75
provincie@west-vlaanderen.be

Genieten. Het zit in ons.

Zomerwandelingen in de Noord-Franse duinen

Dune Fossile de Ghyvelde

Zondag 17 juli om 10u00

Plaats van afspraak: Kerk te Ghyvelde

Deze duinen zijn 5000 jaar oud en hebben een typische plantengroei en bieden een uitgebreid aanbod aan mossen. Door hun hoge leeftijd zijn ze ontkalkt en zijn ze uniek. Deze duinen sluiten aan bij de Cabourduinen, maar worden anders beheerd.

Dune Marchand te Zuydcoote

Zaterdag 23 juli om 14u30

Plaats van afspraak: Centrale parking te Zuydcoote-Bad

Dit duingebied staat nog onder invloed van de zee: het is de ideale plaats om er duinvorming te bewonderen, want het strand reinigen ze al jarenlang niet meer machinaal, maar wel manueel. Van zeereepduinen over stuifduinen, paraboolduinen tot binnenduinen: we passereren ze allemaal!

Dune du Perroquet, thema insecten

Woensdag 3 augustus om 14u30

Plaats van afspraak: Oostdijk te Bray-Dunes

Het meest noordelijke deel van Frankrijk dat een mooie grensoverschrijdende brok natuur vormt samen met het Westhoekreservaat van De Panne. Breng uw vliedernetje mee, want we gaan op insectenjacht langs droge mosduintjes en vochtige pannen.

Dune Dewulf

Woensdag 10 augustus om 14u30

Plaats van afspraak: Parking 'La ferme Nord', Chemin Privé, Zuydcoote

De startplaats van deze wandeling spreekt tot de verbeelding, de bijhorende graslanden en de wandeling langs een verlaten spoorweg maken de magie compleet.

Cabourduinen/Dune Fossile de Ghyvelde

Donderdag 11 augustus om 9u30

Plaats van afspraak: Cabourduinen, Moeresteenweg 139, Adinkerke (De Panne)

In de voormiddag dompelen we je onder in de geschiedenis van de drinkwaterwinning en bezoeken we een bunker uit WO II. 's Middags picknicken we te Ghyvelde en komt de natuur van dit dorp aan bod: sprinkhanen, vlinders, korstmossen, grassen enz.

Meer info:

Steunpunt Natuur en Milieueducatie Kust
Claude Willaert

Woumenweg 100, 8600 Diksmuide

T 051 51 93 46, F 051 51 93 51

E claude.willaert@west-vlaanderen.be

www.tjiftjaf.com

www.westhoek.streekhuis.be

Akkervogels in de problemen

De cijfers uit de nieuwe Vlaamse broedvogelatlas tonen aan dat het slecht gaat met enkele klassieke akkervogels, zoals patrijs, veldleeuwerik, grauwe gors, geelgors en ringmus: er is een afname van 50 tot zelfs 95% op 30 jaar tijd. Hoog tijd dus voor maatregelen.

De oorzaken van deze achteruitgang zijn voornamelijk te vinden in economisch gestuurde evoluties van de moderne landbouw. De akkervogels krijgen te maken met een aantal knelpunten zoals de vermindering aan teeltendiversiteit, de sterke afname van (on)kruiden en insecten door het gebruik van **pesticiden**, de vermindering van oogstresten (vooral graan) door efficiënter oogsten en het verdwijnen van randen en ruigtes voor nestgelegenheid. Vermoedelijk speelt ook het toegenomen aantal **predators** (bv. zwarte kraai, vos, huiskatten) een rol, al is hun invloed moeilijk te becijferen.

Maatregelen om deze afname tegen te gaan, moeten betrekking hebben op zowel het bevorderen van nestgelegenheid als het verhogen van het voedselaanbod 's zomers (insecten) en 's winters (graan of andere zaden). Veel soorten bouwen hun nesten in ongemaaid grasstroken, bij voorkeur grenzend aan een haag als het om soorten van kleinschalige landschappen gaat, zoals geelgors of patrijs. Voor leeuweriken is het zinvol om – enkel in open gebieden – per hectare wintergraan twee vlakken van 20 m² niet mee in te zaaien. De voedselvoorziening kan ook verbeteren door akkerranden niet met pesticiden te behandelen zodat insecten en kruiden er kunnen overleven. De leeuwerikvlakjes vervullen diezelfde rol.

Het laten liggen en niet met herbiciden behandelen van graanstoppels is een goede maatregel voor bijna alle soorten. **Zaadgewassen** kunnen ook speciaal voor de vogels gekweekt worden. Hiervoor is weinig oppervlakte vereist. De beste gewassen die de meeste vogelsoorten voedsel bieden, zijn boerenkool en granen (geen haver). Boerenkool moet twee jaar blijven staan om te bloeien en zaad te zetten. Gierstmelde (of quinoa) is een zeer goede eenjarige plant. Het is een eiwitrijk landbouwgewas uit de Andes dat daar al sinds mensenheugenis wordt verbouwd als alternatief voor graan. Het gewas brengt veel kleine zaden voort die door veel vogels gesmaakt worden. Een andere heel eenvoudige maatregel met grote kans op succes is het **braak** laten liggen van percelen tot na het broedseizoen.

Om optimaal resultaat te hebben moet maatwerk geleverd worden. Er moeten maatregelen genomen worden zowel op maat van de te beschermen soorten als op maat van de individuele landbouwer. De Vlaamse Landmaatschappij (VLM) werkt aan nieuwe **beheerovereenkomsten** om dit mogelijk te maken. Niets te vroeg, want zonder maatregelen zijn binnen tien jaar het merendeel van deze vogelsoorten verdwenen uit Vlaanderen. Om praktijkervaring op te doen experimenteert het provinciebestuur momenteel op kleine schaal met diverse maatregelen in het Heuvelland en in de buurt van Zwegem. Hierbij werken natuurverenigingen, jagers, landbouwers en de Provincie nauw samen.

Recent verscheen een **rapport** van het Instituut voor Natuurbehoud met een overzicht van allerlei mogelijke akkervogelbeschermingsmaatregelen. Het is te bestellen op de website www.instnat.be (doorklikken naar 'publicaties' en 'rapporten') voor slechts 8 euro, verzending inbegrepen. Je kunt er het rapport ook gratis downloaden als pdf-bestand.

Referentie rapport:

Dochy O. & Hens M., 2005. Van de stakkers van de akkers naar de helden van de velden. Beschermingsmaatregelen voor akkervogels. Rapport van het Instituut voor Natuurbehoud IN.R.2005.01, Brussel, i.s.m. het provinciebestuur West-Vlaanderen, Brugge.

Meer info:

Olivier Dochy (wetenschappelijk medewerker Provincie West-Vlaanderen)
T 050 40 32 98 of olivier.dochy@inbo.be

Instituut voor Natuurbehoud
Kliniekstraat 25, 1070 Brussel
T 02 528 89 06

Natuur op school. Hoe pak ik het aan?

De nieuwe MOS-themabundel Natuur Op School is verschenen. Een 90-tal leerkrachten van West-Vlaamse basisscholen volgden een exclusieve vorming rond deze bundel. Met een minibus werd op 20 en 27 april een rondrit gemaakt naar schooltuinen in het noorden en het zuiden van de provincie. De leerkrachten en de leerlingen vertelden honderduit over werken rond of spelen in de natuur bij hen op school. Moestuinen, reservaatjes, kleutertuintjes en poelen gaven hun geheimen prijs aan de geïnteresseerden.

Natuur op school biedt heel wat voordelen:

- Een vergroende omgeving en een doordachte speelplaats verminderen pestgedrag.
- Groene woonwijken zijn aantrekkelijker, zo ook groene scholen.
- Natuur en planten worden door kinderen geassocieerd met een goed gevoel.
- Groen op de speelplaats dempt geluidshinder en koelt af in de zomer.
- Groen op school creëert een leefomgeving voor dieren en planten.
- Planten filteren de vervuilde lucht.

De themabundel Natuur Op School geeft heel wat basisinformatie om een actieplan rond natuur uit te werken met leerlingen en leerkrachten. MOS-scholen krijgen die gratis.

Zowel natuur in de klas, in de school en schoolstraat als de wijde omgeving komen aan bod. Dagelijks contact met de planten en dieren in de onmiddellijke omgeving zorgen voor een nauwere band met de natuur, wat leidt tot zorg en respect.

Dit op eigen houtje realiseren is voor veel scholen niet eenvoudig. Met de nodige samenwerking, ondersteuning en **deskundig advies** lukt dit vaak wel. Ouders, natuurliefhebbers en gemeentebesturen kunnen scholen hierbij helpen.

De Provincie zet alvast haar beste beentje voor. Een provinciaal subsidiereglement ondersteunt verenigingen, scholen en gemeenten bij hun educatieve, natuur- en ecologische projecten met een basissubsidie van 30% voor gemeentebesturen en 50% voor verenigingen en scholen. Vaak hebben deze laatsten niet de 'know how' om dergelijke projecten kwalitatief in te vullen. Daarom wordt voorzien in **begeleiding** van projecten die vallen onder de noemer 'ecologische siertuin'. Ook 'vergroeningsprojecten' in het algemeen komen voor een dergelijk advies in aanmerking.

Iedere school kan **gratis op MOS intekenen**. Neem eens een kijkje op de provinciale website: www.west-vlaanderen/mos/basisonderwijs. Klik op Natuur op school en je krijgt een filmpje te zien van een MOS-school, waar gewerkt wordt rond natuur in de onmiddellijke schoolomgeving.

Meer info over MOS (Milieuzorg op School):

Bart Decrop, basisonderwijs

T 050 40 32 66, bart.decrop@west-vlaanderen.be

Kristin Kino, basisonderwijs

T 050 40 33 80, kristin.kino@west-vlaanderen.be

Lieve Maes, secundair onderwijs en hogescholen

T 050 40 32 83, lieve.maes@west-vlaanderen.be

Info over het subsidiereglement:

Provinciebestuur West-Vlaanderen

Koning Leopold-III laan 41

8200 Brugge

T 050 40 32 23

natuurbeleid@west-vlaanderen.be

Pilootproject Kustafval

Vorig jaar startte de Provincie West-Vlaanderen het 'pilootproject kustafval' op. Dit gebeurde met financiële steun en/of met de samenwerking van haar partners OVAM, FOSTplus, Europa (EFRO-steun), de Afvalintercommunales (IV00, IVBO en IVVO) en de kustgemeenten.

Het 'pilootproject kustafval' test gedurende de periode 2004-2006 verschillende inzamelscenario's op hun rendement om de selectieve inzameling van afval tijdens het toeristisch seizoen aan de kust te optimaliseren (zgn. 'kustseizoen-scenario') tegen een verantwoorde meerkost.

Een aantal acties worden deze zomer opgestart. Een ervan is het proefproject **afvaleilanden** op het strand. Afvaleilanden zijn in het oog springende inzamelreceptanten voor de selectieve inzameling van afval. Innovierend is vooral dat hiermee het afval op het strand selectief (fracties 'restafval' en 'PMD') kan worden ingezameld - wat tot nu toe nog niet het geval was - en dat er ook duidelijk kan gecommuniceerd worden wat er wel en niet bij de ingezamelde fracties hoort. In totaal zullen er in de loop van de maand juni drie afvaleilanden op het strand van Nieuwpoort geplaatst worden en tien op het strand van De Haan/Wenduine. Een nauwgezette opvolging van de actie moet duidelijk maken of selectieve inzameling ook op het strand haalbaar is.

Een gelijkaardig concept wordt ook uitgewerkt voor de selectieve inzameling van **afval op evenementen**. Afvaleilanden op evenementen kunnen, in tegenstelling tot de afvaleilanden op het strand, gebruikt worden om twee of meerdere afvalfracties (PMD, restafval, herbruikbare bekken enz.) in te zamelen. In een proeffase zullen organisatoren van evenementen afvaleilanden kunnen huren om ze op evenementen uit te testen. Indien de resultaten positief zijn, zullen er op termijn meer afvaleilanden ter beschikking worden gesteld.

Een derde actie die in 2005 wordt opgestart is een **studie** m.b.t. de afvalproblematiek aan de kust. Doelstelling is om het gedrag, de houding, de kennis en de ervaring van zowel de kusttoeristen, als de toeristische sector en de beleidsmakers ten aanzien van het gevoerde afvalbeleid aan de kust en de specifieke maatregelen getroffen binnen het innovatief project, in kaart te brengen.

Daarnaast worden nog een aantal andere acties voortgezet die reeds in 2004 werden opgestart. Zo werd bv. voor het zomerseizoen 2005 opnieuw een toeristische **afvalgids** uitgewerkt (11 verschillende versies). De meertalige gids geeft per badplaats een overzicht van de ophaalregelingen, een stadsplan met aanduiding van de glasbollen en hondentoiletten, een sorteerwijzer en een overzicht van de verkooppunten van huisvuilzakken.

Meer info:

Alexandre Lefebvre

T 050 40 31 18

alexandre.lefebvre@west-vlaanderen.be

Lichthinder

Mag het iets donkerder?

Dat Vlaanderen één van de meest verlichte regio's is, zal u niet onbekend zijn. In heel wat steden en gemeenten is het nooit meer donker. Stadsbewoners, omwonenden van bedrijven en sportterreinen, verlichte serres en monumenten kunnen zich nauwelijks nog een nachtelijk landschap of een open sterrenhemel voorstellen.

Overmatig kunstlicht is niet alleen nutteloos en een grote energieverspilling, maar kan ook uw gezondheid aantasten en ontregelt de natuur. Daarnaast is duisternis, net zoals rust en stilte een basiskwaliteit die we niet mogen laten verloren gaan.

Provinciebeleid

In het kader van de samenwerkingsovereenkomst 'Milieu als opstap naar een duurzame ontwikkeling' en het Navigatieplan voor een vitaal West-Vlaams platteland wil de provincie West-Vlaanderen haar steentje bijdragen om de donkerte te bewaren.

De Provincie zal in haar **eigen infrastructuur** (gebouwen, wegen en domeinen) lichtaudits uitvoeren met de bedoeling bestaande lichtvervuiling terug te dringen en nieuwe verlichtingsconcepten uit te proberen. Ook bij **toekomstige infrastructuurwerken**, zowel intern als

extern, zal ernaar gestreefd worden maximaal rekening te houden met het aspect lichthinder en de meest optimale verlichting. Hiervoor probeert de Provincie een afsprakennota op te maken met de verschillende partners.

In de **Oudlandpolder** (het openruimtegebied in de driehoek Blankenberge, Brugge en Oostende) laat de provincie een inventaris opmaken van de aanwezige licht(hinder)bronnen in de omgeving en hun invloed op de donkerte in de Oudlandpolder. Met deze informatie kunnen we de knelpunten wegwerken en de donkerte in de Oudlandpolder herstellen.

Daarnaast probeert de Provincie ook **andere besturen** warm te maken om lichthinder aan te pakken. Zo worden de gemeentebesturen gemobiliseerd om deel te nemen aan de Nacht van de Duisternis, om het charter lichthinder van de Bond Beter Leefmilieu te ondertekenen en om lichtaudits te laten uitvoeren. Verder wordt ook een vormingsessie georganiseerd waar verlichting wordt voorgesteld die niet alleen vanuit esthetisch maar ook vanuit milieu- en economisch oogpunt een aanrader is.

Kies zelf voor een energiezuinige en milieuvriendelijke buitenverlichting

- Verlicht alleen wanneer het nodig is; tijdschakelaars en bewegingsmelders bieden een uitkomst.
- Beperk verlichting tot uw eigendom. Uw burens zorgen zelf wel voor buitenverlichting als ze dat wensen.
- Plaats de verlichting zo dicht mogelijk bij wat verlicht moet worden.
- Verlicht altijd van boven naar beneden, zo komt er veel minder licht in de atmosfeer terecht.
- Zorg voor een gelijkmatige verlichting. Voorkom felle plekken en donker gaten.
- Kies voor energiezuinige en milieuvriendelijke lampen, zoals verlichting die op zonne-energie werkt.
- Hou het vermogen van de lamp zo laag mogelijk.
- Gebruik liever geen fel wit licht maar kies voor oranje licht: insecten worden hierdoor minder aangetrokken.

Geniet van de duisternis!

Meer info: Sarie Buffel (T 050 40 34 89)

In het donker zie je meer...

Alternatief groenbeheer

Minder pesticiden betekent anders beheren. Na de provinciale vormingsreeks rond de reductie van bestrijdingsmiddelen in 2004, werd onlangs een demonstratienamiddag georganiseerd rond alternatief onkruidbeheer voor het eigen provinciepersoneel en voor alle gemeenten uit de Westhoek.

Antoon Cafmeyer (Stad Ieper) van de groendienst legde aan de hand van een praktijkvoorbeeld uit hoe je via de opmaak van een **prestatie- of beeldbestek** het groen milieuvriendelijker kan beheren. Een beeldbestek beschrijft de eisen die aan het groen worden gesteld en marge waarbinnen van deze eisen afgeweken mag worden. De afspraak bepaalt het in stand houden van een bepaald beeld, in plaats van een voorgeschreven werkwijze. Op die manier ligt de verantwoordelijkheid voor het beeld bij de aannemer. De uitvoerder deelt naar eigen inzicht het werk in en kiest zelf de werkmethode.

Op de demonstratienamiddag gaf de groenploeg van de beschutte werkplaats 'vzw Westlandia' onder een stralende zon een demonstratie van **verschillende soorten machines** voor het beheer van kruidgroei op verhardin-

gen. Een borstelmaschine, een grintfrees, een onkruidbrander en een veegmachine werden uitvoerig getest.

De deelnemers waren zeer tevreden over de verschillende mogelijkheden van het alternatieve beheer. Een provinciale domeinbrigadier stelt voor om in de toekomst een stalen **borstelmaschine** en een nylonborstelmaschine in te zetten op de wegen met grote kasseien in de kruidentuin en op de betonklinkers aan de dienstparking van het Provinciaal domein Bukskampveld.

Meer info: Bart Van Eygen (T 050 40 32 23)

Tieltse Tuin-Teams

De Provincie is, in samenwerking met de vzw eco-life en het stadsbestuur van Tielt, gestart met het proefproject 'Tuin-Teams'. Binnen de pilotgemeente Tielt wordt een groep van een 6 à 8 tal mensen begeleid in de aanleg van een ecologische siertuin.

De bedoeling is dat zij hierdoor in staat zullen zijn om een nieuwe tuin aan te leggen of hun eigen bestaande tuin om te vormen tot een ecologische siertuin. Op basis van het 'Eco-Team' model, komen de deelnemers verschillende keren samen om te overleggen. Na een eerste algemene voordracht rond de ecologische siertuin, werden ze aangezet te brainstormen over hun 'ideale' droomtuin. Daarna werd gekeken naar mogelijkheden voor een eerste ontwerp van hun eigen tuin.

Door de professionele begeleiding wordt elke stap in de realisatie getoetst aan de principes van de ecologische

siertuin. Er is ook steeds ruimte voor het uitwisselen van ervaringen tussen de teamleden onderling. Na dit pilotproject zal de werkformule geëvalueerd en samengevat worden in een draaiboek dat zal dienen als kant en klaar 'werkpakket' voor gemeenten, scholen en verenigingen.

Meer info:

Provinciebestuur West-Vlaanderen
Ecologische Tuinen
Koning Leopold-III laan 41, 8200 Brugge
T 050 40 32 23, F 050 40 33 76
Ecologische.tuinen@west-vlaanderen.be

Met belgerinkel naar de winkel

Ook dit jaar steunt het Provinciebestuur van West-Vlaanderen de campagne 'Met Belgerinkel naar de Winkel', een initiatief van de Bond Beter Leefmilieu en Unizo. De actie start in de Week van de Zachte Weggebruiker en loopt van 7 mei t.e.m. 25 juni.

Deze campagne wil ons aanmoedigen zoveel mogelijk onze boodschappen met de fiets te doen. Onmogelijk denkt u? Een koelkast vervoeren per fiets is inderdaad overdreven, maar het dagelijks bezoekje aan de bakker, slager of kruidenier kan net zo goed met de fiets. Het is goed voor uw gezondheid, voor uw portemonnee én voor het milieu! Als we met zijn allen meer voor de fiets kiezen, bijvoorbeeld om te gaan winkelen, helpen we mee aan meer verkeersveiligheid en zorgen we voor een betere mobiliteit. Met de fiets bent u trouwens **vaak sneller** op uw bestemming. U hoeft **geen parkeerplaats** te zoeken en u staat **niet in de file**. Rust uw fiets uit met fietstassen en u zal verbaasd zijn hoeveel uw fiets kan vervoeren. Met een fietskar kunt u zelfs zonder enig probleem nog veel meer aan!

Naast het promoten van **duurzame mobiliteit** heeft de campagne ook een belangrijke **economische invalshoek**. Wie met de fiets boodschappen haalt, kiest meestal voor de buurtwinkel om de hoek. Dit is een positieve stimulans voor de lokale economie.

Het Provinciebestuur ondersteunt de campagne 'Met Belgerinkel naar de Winkel' op verschillende manieren. Ze verleent **financiële ondersteuning** aan de actie. Vanuit de Provincie vertrok een speciale oproep naar alle gemeenten om aan deze actie deel te nemen. De Provincie verzorgt de verzending van het campagnemateriaal naar alle gemeenten. Ze werkte mee aan het startmoment van de actie in Ieper op 7 mei. Bovendien spijst ze de **prijzenpot** van elke gemeente met een provinciale prijs. Ook Westtoer, het provinciebedrijf voor toerisme en recreatie, schenkt een prijs voor elke prijzenpot.

De actie fietst gezwind door West-Vlaanderen: dit jaar doen **alvast 35 West-Vlaamse gemeenten** mee. Dat is een stijging van 40% in vergelijking met het vorige campagnejaar! In totaal zullen zo'n **4.000 handelaars** verspreid over West-Vlaanderen mee trappen.

Hoe kunt u meedoen? Bij alle handelaars waar u in de maanden mei en juni onderstaande affiche ziet hangen, kunt u een **spaarkaart** krijgen.

Elke keer u bij een van de deelnemende handelaars met de fiets komt winkelen, krijgt u een stempel op de spaarkaart. Een volle kaart kunt u kwijt bij de deelnemende handelaars. U maakt kans op **mooie prijzen!** Sinds dit jaar kunt u zelfs bij de deelnemende fietshandelaars een gratis nazicht van uw fiets krijgen. Aarzel dus niet en fiets mee!

Meer informatie vindt u op www.belgerinkel.be. U leest er onder meer hoe de gedeputeerden Marleen Titeca-Decraene (Economie) en Patrick Van Gheluwe (Mobiliteit) de campagne een warm hart toedragen.

An Paepe
T 050 40 34 37

Campagne Fiets naar Kyoto

Voor de eerste maal ondersteunt het Provinciebestuur van West-Vlaanderen de campagne "Fiets naar Kyoto". Deze campagne wordt georganiseerd door de Bond Beter Leefmilieu (BBL) en loopt van 19 september tot en met 18 november 2005.

Vorig jaar liep de actie als proefproject in de steden Gent, Antwerpen en Leuven. Dit jaar wordt de actie uitgebreid naar heel Vlaanderen en het Provinciebestuur van West-Vlaanderen sprong meteen mee op de fiets.

Via een positieve aanmoediging wil de campagne meer mensen op de fiets krijgen van en naar het werk. Alle deelnemende werknemers houden hun gefietste kilometers tijdens de campagneperiode bij aan de hand van **spaarkaarten** (digitaal of op papier) die ze na verloop van de campagne inleveren bij de BBL. Uit alle spaarkaarten trekt een onschuldige hand de winnaars die beloofd zullen worden met **leuke prijzen**.

Elke deelnemende fietser wint trouwens sowieso: geen dure brandstofrekening, geen files (en dus geen tijdverlies) en meer gezonde lichaamsbeweging. En ook het milieu profiteert mee. Vandaar trouwens de slogan "Fiets naar Kyoto", verwijzend naar de internationale

afsprake om de uitstoot van broeikasgassen door de industrielanden te verminderen.

Ook het Provinciebestuur van West-Vlaanderen fietst mee. Met een ludiek startmoment wordt de actie aangekondigd aan het provinciepersoneel dat vanaf dan meteen de kans krijgt om deel te

nemen aan de campagne. De Provincie spoort ook alle **gemeenten, grootste bedrijven en vakbondssecretariaten in West-Vlaanderen** aan om samen mee te fietsen naar Kyoto. De Provincie draagt de kosten voor het campagnemateriaal voor het personeel van de deelnemende gemeenten. Op het einde van de actie worden alle spaarkaarten verzameld en kunnen alle fietsende werknemers in West-Vlaanderen mooie prijzen winnen uit de provinciale prijzenpot.

Meer info: An Paepe (T 050 40 34 37)

Aanvraagformulier

VRAAG UW GRATIS ABONNEMENT AAN!

Naam & adres:

Organisatie (optioneel):

- Ik ontvang NM-Info nog niet en wens (inclusief deze editie)..... exempl(a)l(en) van NM-Info per post te ontvangen.
- Ik ontvang NM-Info reeds, maar wens vanaf volgende editie..... exempl(a)l(en) van NM-Info per post te ontvangen.
- Ik wens NM-Info niet langer te ontvangen omdat ik voor de papiervriendelijke digitale versie kies.
- Ik wens NM-Info niet langer te ontvangen.

Kleur het gewenste vakje en stuur dit formulier naar Provinciaal Informatiecentrum Tolhuis, Jan Van Eyckplein 1-2, 8000 Brugge.

GRATIS ABONNEMENT

VLUGGERTJES

De Provincie ondersteunt de kringloopcentra Grote studentenactie zomer 2005

Kringloopcentra zijn centra die herbruikbare goederen inzamelen, bewerken (sorteren, opknappen, repareren) en verkopen. Zij kunnen er dus voor zorgen dat een deel van het grof vuil voor hergebruik en recyclage geschikt wordt gemaakt en dus afval wordt voorkomen.

Naast het stimuleren van het hergebruik d.m.v. van premies, werkt de Provincie ook geregeld samen campagnes uit met de kringloopcentra. Deze zomer is er een actie speciaal gericht op studenten. Bij voorleggen van hun studentenkaart genieten ze in de periode van **1 augustus tot 15 oktober** maar liefst **20% korting** op alle artikelen. Wetende dat de kringloopcentra sowieso hun waren aan een spotprijsje aan de man brengen, is dit dus echt wel een buitenkansje! Bovendien krijgen studenten bij hun aankoop een **gratis gadget** mee, namelijk een stickervel met een 5-tal cartoons van de bekende **cartoonist Lectrr**. Eind mei wordt een eerste cartoon - in de vorm van een soort boomerangkaart - verspreid om de campagne bekend te maken.

Alle studenten zijn welkom, maar er wordt vooral gemikt op laatstejaars uit het secundair onderwijs die van plan zijn om volgend schooljaar op kot te gaan. Bij het inrichten van hun kot kunnen ze in een kring(loop)winkel zeker heel wat inspiratie opdoen: van eenvoudige kastjes en tafels, over gereanimeerde koelkasten en (microgolf)-ovens, tot hippe sixties-lampen. Er staat echt van alles in de aanbieding.

Kom dus zeker een kijkje nemen!

Meer info

Björn De Grande
(T 050 40 34 91)
Peter Norro
(T 050 40 32 90)

Goed nieuws voor natuurinventariseerders in West-Vlaanderen! UTM- en IFBL-codes zichtbaar op internet

De rasters van 1x1 km die de basis vormen voor heel wat inventarisatieprojecten van fauna en flora zijn sinds kort voor iedereen gemakkelijk te vinden via de website van GIS West, de online kaarten- en luchtfotoservice van het provinciebestuur.

Voor fauna wordt het zogenaamde UTM-raster gebruikt, voor flora is dit het oudere IFBL-raster. Elk hokje van 1x1 km heeft een unieke code. Elke waarneming kan via die code op een redelijk **gedetailleerde schaal** gelokaliseerd worden en eenvoudig in een databank ingevoerd. Die databanken worden dan weer gebruikt om verspreidingsatlassen te maken, denk maar aan de recent verschenen atlassen van de Vlaamse zoogdieren of broedvogels. Deze code moest in het verleden op bepaalde versies van topografische kaarten worden opgezocht, een saai werkje dat gemakkelijk aanleiding gaf tot fouten.

Dankzij de medewerking van het provinciebestuur West-Vlaanderen, heeft GIS West er nu voor gezorgd dat via haar website als overdruk op luchtfoto's van de pro-

vincie heel eenvoudig de UTM- en IFBL-kilometerhokken zichtbaar kunnen gezet worden en de correcte hokcodes afgelezen. Zo is het voor iedereen kinderspel geworden om inventarisatiegegevens te lokaliseren.

Het gaat als volgt:

Ga naar www.giswest.be. Doorklikken naar 'webservices'. Doorklikken naar 'orthofoto's'. Geef de gemeente en/of straat, zelfs huisnummer op of zoom zelf in via het vergrootglas op de blinde kaart van de provincie. Duid rechts in beeld bij 'Lagen' de gewenste laag aan (IFBL en/of UTM). De code van het 1x1 kilometerhok komt centraal in beeld, maar ook het raster zelf.

Meer info

Olivier Dochy (wetenschappelijk medewerker Provincie West-Vlaanderen)
T 050 40 32 98 of olivier.dochy@inbo.be

Instituut voor Natuurbehoud
Kliniekstraat 25, 1070 Brussel, T 02 528 89 06

De vogels van bij ons: leermap en spelletjesbundel

Hij werd al eens aangekondigd in NM-info (editie september 2004), maar nu is hij er definitief: de leermap en de spelletjesbundel 'De vogels van bij ons'.

Het is het ideale middel om kennis te maken met onze gevederde vrienden. Je hoeft dus zeker geen vogelkenner te zijn om met deze bundels te werken. Integendeel! Ze bieden juist de leek de kans om toffe activiteiten te beleven met als thema 'vogels'!

De leermap geeft u meer theoretische informatie over vogels en bevat tevens een beschrijving van de opdrachten. De spelletjesmap bevat beeldmateriaal en tekeningen om zelf spelletjes aan te maken! Hiermee kunt u een dag werken rond vogels of ideetjes opdoen om een spelletje in te voegen tijdens een natuurwandeling. De meeste opdrachten zijn zowel geschikt voor binnen- als buitenactiviteiten. Onderwerpen zoals 'kijken naar vogels', 'mens en vogel', 'zang en roep', 'de trek' enz. komen ruimschoots aan bod.

De hoofddoelgroep zijn kinderen van de derde graad van het basisonderwijs. Met wat creativiteit komen ook de andere leeftijden aan hun trekken. Is er een spelletje stuk gespeeld, dan kunt u dus de spelletjesmap apart bijbestellen.

Prijs Leermap (zwart/wit): 2 euro
Prijs Spelletjesmap (kleur): 3 euro

Inlichtingen:

Provincie West-Vlaanderen
Dienst MiNaWa, sectie Natuur- en Milieu-educatie
Koning Leopold III-laan 41
8200 Sint-Andries
T 050 40 32 81, F 050 40 74 75
nme@west-vlaanderen.be

Het Bezoekerscentrum De Palingbeek opent haar deuren

De voormalige hoeve Callewaert in het provinciedomein De Palingbeek werd verbouwd met aandacht voor aspecten van duurzaam bouwen. De milieuboerderij van vzw De Pelgrim, de burelen van de vzw Regionaal Landschap West-Vlaamse Heuvels en het eerste Natuur- en MilieuEducatief centrum van de provincie vinden er hun stek. Een eindje verderop in het domein vinden we Astro-LAB Iris.

Wie het NME-centrum bezoekt wordt uitgenodigd en gestimuleerd om de grote natuur-, landschappelijke en historische waarden van het domein en de ruime omgeving - De Ieperboog - te ontdekken. Kinderen stappen er binnen in de leefwereld van Basiel, de boswachter. Integratie van mensen met een mentale beperking krijgt in dit project grote aandacht. De gasten van vzw De Pelgrim zullen ingeschakeld worden bij het onthaal en de begeleiding van veldwerk voor groepen in de educatieve tuin en de stallingen.

Op 24 april 2005 werd het centrum officieel geopend. Bezoekers krijgen bruikbare tips voor het zorgzaam en diervriendelijk omgaan met huis- en neerhofdieren en

het ecologisch verbouwen van groenten. Sterren kijken kan perfect in de infrastructuur van vzw Astro-LAB Iris.

Brochure: 'Ontdek de natuur in de provinciedomeinen - 2005'

'Daar is de lente, daar is de zon, ...' Hopelijk genieten we rond deze tijd van heerlijke lentedagen en kriebelt het om naar buiten te trekken. De sectie NME organiseert opnieuw, in samenwerking met tal van natuurverenigingen, gratis begeleide wandelingen in 14 provinciedomeinen. Tijdens de activiteiten worden ook de kinderen zoveel mogelijk betrokken. Deze brochure geeft een overzicht en beschrijving van alle natuuractiviteiten die georganiseerd worden (ook door derden). Van harte welkom!

Christine Van Rie

Wat zie je aan zee?

Natuurbeelden van kinderen aan zee

Naar aanleiding van de Week van de Zee maakte de dienst Natuur- en Milieueducatie samen met Horizon Educatief vzw een nieuw pakket voor het basis- onderwijs. Het opzet is om eerst in de klas de zee te leren kennen en er daarna op uit te trekken richting zand, zee en zon.

52 foto's vormen het uitgangspunt voor tal van opdrachten om kinderen spelenderwijs de natuur en het milieu aan zee te laten ontdekken. Een bron van ideeën dus om meer aan de weet te komen over vuurtorens, zeevogels, kwallen, duinen, havens, windmolens, wieren, eb en vloed, en nog veel meer.

De foto's illustreren ook de verschillende natuurbeelden die leven bij kinderen. Wat is dat eigenlijk 'natuur'? Hoe zien kinderen die natuur? En houden wij wel rekening met die verschillende natuurbeelden van kinderen? De brochure bij de foto's geeft al een aanzet over natuurbeelden van kinderen en volwassenen. Dit pakket biedt leerkrachten, gidsen en animatoren meer inzicht in wat ze wel of niet van kinderen kunnen verwachten op dit terrein en kan ook een aanleiding zijn om uw eigen natuurbeeld eens onder de loep te nemen: vindt u ook dat tijgers best alleen Indiërs eten?

'Wat zie je aan zee?' kost 5 euro en is verkrijgbaar bij de Dienst Natuur- en Milieueducatie, Koning Leopold III-laan 41, 8200 Sint-Andries
T 050 40 32 81 - nme@west-vlaanderen.be

COLOFON

Werken mee aan dit nummer:

Ann Ballière, Kathy Belpaeme, Jef Bevers, Leo Declercq, Bart Decrop, Björn De Grande, Marc De Schuyter, Marie De Winter, Olivier Dochy, Katrien Hindryckx, Alexandre Lefebvre, Johan Mahieu, Wim Mestdagh, Peter Norro, An Paepe, Bart Van Eygen, Christine Van Rie, Leen Verraest en Claude Willaert.

Eindredactie: Björn De Grande

Foto cover: Duinenreservaat de Westhoek in De Panne (Marc De Schuyter)

Lay-out: Grafische Dienst, Provincie West-Vlaanderen

Druk: Drukkerij Lowyck, Bredene

Aanvraag abonnement:

Provinciaal Informatiecentrum Tolhuis
Jan Van Eyckplein 1-2, 8000 Brugge
T 050 40 74 74 of T 0800 20 021
F 050 40 74 75
provincie@west-vlaanderen.be

Oplage: 9.000 exemplaren

Periodiciteit: viermaandelijks

Verantwoordelijke uitgever:

Peter Norro, dienst MiNaWa
Koning Leopold III-laan 41, 8200 Sint-Andries

NM-Info wordt uitgegeven in opdracht van de bestendige deputatie van de provincieraad van West-Vlaanderen:

Paul Breyne (gouverneur), Jan Durnez, Patrick Van Gheluwe, Gabriël Kindt, Dirk De fauw, Gunter Pertry, Marleen Titeca-Decraene (gedeputeerden), Hilaire Ost (provinciegriffier)

Voor de digitale versie: surf naar www.west-vlaanderen.be

[ga naar e-loket en dan 'klik hier als je op één of meerdere e-zines een gratis abonnement wil nemen']